

De italienske valg

Hva mener Dagbladet?

I en leder gråter Dagbladet sine modige tårer over valgene i Italia. Og bladet skriver:

Regjeringskoalisjonen har nok fått et flertall av mandatene både i senatet og i deputertkammeret, og hvis det råde «norsk forhold» i Italia ville flertallet være godt nok. Men det er ikke godt nok. Alle er enige i at de Garperi går en meget vanskelig tid i møte og at regjeringens flertall ved alle viktige avstemninger vil henge i en tråd.

Hvis det råde «norske forhold» i Italia ville flertallet være godt nok! Sikter bladet til at a-partiet driver terror ved alle voteringer i stortinget? Det er i så fall lite smigrende for a-partiet eller diktaturpartiet som det vanligvis benevnes.

Argus.

Metamorfose

Av Spectator

Jeg skylder Norge mer enn det norske folk og Norge skylder meg.» uttalte Trygve Lie på kameratfesten i Rådhuset forleden. «Farmand» kaller denne uttalelse en latterlig generalisering og håper inntest at kilden «Dagbladet» har begått en journalistisk tabbe.

Tabbe? Her kommer denne heimfoding av et organ og vil belære en verdensborger av Lies dimensjoner hvordan han skal belegge sine ord. «Farmand» burde huske på hvem det kritiserer. I over seks år har Grorudguttent vært sammen med de store gutta og kastet glans og ære over Norge og Olaene. Uttalelsen var derfor både beskjeden og rammende. —

«Farmand» kan bare passe sine egne tabber: kritikken

av velferdsstaten, sosialiseringen, skatteflåriet, prisloven og sin negative innstilling til India-hjelpen og Rubens politiske utgydelser: «Reitgjerdet kan ikke være et all-right-gjerde».

det kan ikke være et all-right-gjerde».

Eller hva skal vi si når det gir plass for slike udemokratiske vurderinger som de lektor Hans Kaas presterer: «Det brede folk er primitivt som barn, og har ingen annen logikk enn det omtrentlige, og ingen annen begrunnelse enn det særlig iøynefallende...»

«Farmand» og lektor Kaas må ha glemt at for få år siden var det man kalte folkets rettsfølelse høyeste lov i Norge, høyere enn Grunnloven og alle de andre lover tilsammen. Nei, «Farmand» og lektor Kaas er nok kommet bak utviklingen. —

Trygve Lie er hevet over kritikk. Han er et unikum i norsk politikk. Et fenomen på vår politiske himmel.

Forts. side 8

Dumpekandidaten

vil ikke prøve en gang til

Dagbladet vet å berette at Thoralf Øksnevad «ikke vil» stilles på 1ste plassen for Oslo venstre ved valget til høsten. Han er åpenbart fornøyd av å dompe en gang til. Foran siste valg sto han på Youngstorvet og bekalget seg over at han ikke var verdig til å tale fra Rådhusbalkongen sammen med Hambro og Gerhardsen. Men han skulle allikevel stemme på Hambro som president i stortinget.

Men det «sorgelige» var at han ikke nådde fram. Han dompet, og det vil han ikke gjøre en gang til.

Argus.

DØDSSTRAFFENS forskjellige faser

Det er ganske utrolig hva det kan skrives. Vi sitter med bladet «Glomdalen» 4.6.1953 foran oss og leser en artikkel om dødsdommen over ekteparret Rosenberg. Bladet skriver, at det tror ingen menneskelig domstol — iallfall i fredstid — har rett til å dømme mennesker av med livet og sette andre mennesker til å fullbyrde dommen. Og så kommer det:

«...vi tar oss den frihet å tilføye at vi er glad og stolt over at i vårt land ble dødsstraffen avskaffet for 77 år siden og at det var en av vårt lands store humanister og åndshovdinge som stred sterkest for å fjerne vanæren. I Danmark og Sverige fulgte de eksemplet adskillig år etter. Men også her står Norden samlet, og vi kan trygt si som eksempel for langt eldre kulturnasjoner enn våre». Ja, slik skrives, og refleksjonsløse lesere tror naturlig-

Norge som eksempel for andre kulturnasjoner! En dokumentasjon av de virkelige forhold og henrettelsene i Norge etter krigens slutt

vis på det trykte ord og brisiker seg på nasjonens vegne.

Det er riktig nok at den siste dødsdom etter den gamle straffelov ble fullbyrdet i 1875, men dødsstraffen vedble å stå som alternativ straff for mord og visse tilfeller av drap inntil den ble opphevet som straff for borgerlige forbrytelser ved straffeloven av 22. mai 1902. Derimot har den militære straffelov bibeholdt dødsstraffen for visse forbrytelser i krigstid, likesom loven av 1932 om straff for handlinger som påtales ved riksrett har dødsstraff for et medlem av statsråd eller av stortinget, som i krigstid gjør seg skyldig i noen forbrytelser som nevnt i den alm. borger-

lige straffelovs §§ 83, 84 eller 86.

Men så kom okkupasjonen og regjeringens flukt til England. Og dermed kom dødsstraffen igjen. I provisorisk anordning — som det heter — av 3. oktober 1941 om tillegg til den alm. borgerlige straffelov av 22. mai 1902 heter det i § 1: «I de tilfeller hvor der for forbrytelser mot kap. 8 og 9 i den alm. borgerlige straffelov av 22. mai 1902 kan idømmes fengsel inntil på livstid, kan dødsstraff idømmes». Og i en anordning av 22. januar 1942 heter det: «For forbrytelser foretatt så lenge Norge er i krig kan dødsstraff idømmes når det for handlingene kan idømmes fengsel inntil på livstid etter noen bestemmelser i den almianelige borgerlige straffelovs kapitel 19 angående forbrytelser mot sedeligheten, kapitel 21 angående forbrytelser mot den personlige fri-

Forts. s. 6

Bak jernteppet i Telegrafverket

K. T. T. L.

eller Kvinnelig Telegraf- og Telefonfunksjonærerers L-forening, hvis mangeårige formann var telegraffullmektig Kirsti Sveen, fikk i juni 1940 politisk kommissær, oppnevnt av Quisling. Dette skyldes følgende:

Før krigen kjempet Kirsti Sveen både innad og utad for å holde foreningen upolitisk og utenfor Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon (A. F. L.). De fleste av de 2500 funksjonærer som hun representerte, var tilsynelatende enig med henne. De som ikke var det, gikk enten over til Telegrafmennesenes Landsforening eller de sto som medlemmer av Norsk Telegraf- og Telefonforbund (N. T. T. F.) som var tilsluttet LO.

Som formann for landsforeningen K.T.T.L. ble Kirsti Sveen i 1940 straks innkalt til lønnsforhandlinger hos tyskerne, og viste seg da etter min mening, temmelig imøtekommende. L de hektiske da-

ger i april undertegnet hun også blant andre et opprop i avisene til det norske folk om å vise ro og besindighet.

I juni gjør hun imidlertid selv stikk motsatt av hva hun rådet andre til i april. Hun undertegnet på vegne av K.T. T.L.s 2500 kvinnelige funksjonærer en protestskrivelse til *Terboven* mot okkupasjonsmaktens overgrep i et bestemt politisk anliggende. En lette forgjeves etter noe referat om denne sak i hovedstyret, som besto av 16 medlemmer, ikke hadde vært sammenkalt til ekstraordinært hovedstyremøte, hvilket er påbudt i foreningens lover. Det var heller ikke innhentet noe skriftlig samtykke til dette skritt fra de 16 medlemmer. Ihvertfall fantes ikke noen korrespondanse som kunne tyde på dette.

Nå rullet snøballen med lynfart videre. *Terboven* avsatte Kirsti Sveen, og Quisling oppnevnte fru Ingeborg

Forts. s. 6

FOLK og LAND

Ansv. utgiver og redaktør:
Finn Brun Knudsen.
Telefon 55 76 56. Postboks 1407.

Stortingsvalget og de politisk dømte

Den 12. oktober kalles folket til valg for å utpeke stortingsrepresentanter for den kommende fireårsperiode. Egentlig er det en folkedom, som skal avsies, men partisystemene og nominasjonsforholdene gjør, at det hele kommer til å arte seg som en dragkamp mellom partiene, hvor den menige velger må nøye seg med å avgi sin stemme på et av disse partier for så å gå hjem igjen uten å ha kunnet si sin mening om de spørsmål, som brenner i deres sinn.

Stortinget i 1940 ble ikke noe nødanker i farens stund, sier Granskningskommisjonen av 1945. Og det gjelder alle partier. Men Stortinget holdt heller ikke mål i 1945 og tiden som fulgte. Det var ikke lenger høyt under taket i Thingets Hall, men så var da også mennene små, slik at de kanskje ikke merket det selv. Selvprøvelsen og fornyelsen er uteblitt.

Hvorledes skal så ofrene for etterkrigstiden, de politisk dømte, stille seg til kommende stortingsvalg? Dette spørsmål rettes stadig til oss av dem, som etterhånden har fått sin stemmerett tilbake etter de mange år i utlegd. Og her er vårt svar.

Forbundet for Sosial Oppreisning er en upolitisk organisasjon og kan som sådan ikke blande seg opp i denne sak. Men Folk og Land står fritt og ubundet av alle og kan derfor si sin mening også i politiske spørsmål.

La oss først være klar over, at ingen av de autoriserte politiske partier har tatt åpent standpunkt mot det politiske rettsoppgjør, og for hel og full revisjon av rettsoppgjøret og sosial oppreisning uten avkortning for dem som ble tatt av skredet. Dermed er vår stilling gått. Vi kan ikke medvirke til valg av et nytt storting. Seksten års sosialiststyre har forøvrig tross all høykonjunktur ført vårt land ut i uholdbare forhold, og nå begynner vanskelighetene å melde seg. Vi mener, at sosialistpartiet, som har hovedansvaret for dette såvel som for hevnaksjonen mot oss, også må få anledning til å ta følgene og vise hva det duger til i de svarte år som kommer. Det er derfor naturlig at ingen av de politisk dømte medvirker til noen forandring.

Det er imidlertid ett forbehold. Vi har hatt to varme talsmenn i Stortinget i denne periode, og kan vi medvirke til å få noen urovekkere også i det nye storting, bør forsøket gjøres. Men det må skje fylkesvis og ved at dertil skikkede krefter henvender seg direkte til de nominerte kandidater — uansett politisk farge, og svaret må gis i bindende uttalelser i åpne møter, ikke i mere eller mindre uforbindende tilsagn underhånden. Skulle noen kandidat, som har chance for å bli valgt, ta et helhjertet standpunkt for revisjon av det politiske rettsoppgjør, vil det være våre velgeres plikt i vedkommende fylke å gi denne kandidat sin stemme. Men — ellers ikke.

Dette skulle være et klart og greit standpunkt. Husk på: Dengang de tok oss: måtte de ta oss enkeltvis, for de kunne ikke ta oss samlet. La oss ta lærdom av dette. Stortinget har gått noen av oss stemmeretten tilbake — som en nådesakt. Det er ikke denslags vi ber om, men hel og full sosial oppreisning, en ubetinget æresoppreisning som gode norske borgere, og den får vi først og bare, når vi står samlet om våre krav. Altså: Ingen stemme fra vår leir uten ubetinget og offentlig avgitt løfte om å gå inn for gjenreisning av rettsstaten med de følger som det vil ha for hver enkelt av oss.

De politiske partier har nok regnet ut, hva vi betyr ved et valg, men de vokter skinnsykt på hverandre og er livende redd for å bli beskyldt for «silkefront» eller det som verre er. Hvorfor skal vi så friste dem?

Rettens rekonvalesens i Danmark

Riksadvokaten: Saken henlegges! — Den myrdede hadde ikke gjort noe straffbart — Erstatning til enken

Herr Tage Christiansen (tc.) skriver i Berlingske Aftenavis 9. juni nedenstående, som viser at retten i Danmark er under rekonvalesens etter den fjernstyrte mordepedemi som uten å ha noensomhelst innflytelse på den annen verdenskrig — herjet i Danmark under okkupasjonen og i forbindelse med frigjøringen:

Det ble i dag satt punktum for et erstatningsspørsmål, som går helt tilbake til 6. mai 1945, da stenhuggermester Franz Louis Heising ble drept med maskinpistol på sin egen hjemstavn på Lyngbyvei. Forsvarsministeriet og Motstandsbevegelsen gikk ved forlik inn på å betale enkefru Heising en erstatning på 22 000 kr. for tap av forsørger.

Heising hadde i noen år vært medlem av DNSAP, men ble slettet den 15. november 1944. Under Folkestreiken hadde han og hans hustru flere ganger vært forfulgt, og de søkte noen dage tilflukt i Frimurerlosjen.

Den 6. mai 1945 kom tre personer til Heising's hjem, og det ble ropt til ham, at han skulle kaste sin pistol ut av vinduet. Han ropte tilbake, at han ikke hadde noen pistol.

Det ble så banket på døren, og han ble igjen oppfordret å avlevere sin pistol. Heising ville gå ut og lukke opp, og nermet seg entredøren, da det ble skutt med maskinpistol, og han ble rammet og drept på stedet.

Fru Heising har ment å kunne gjenkjenne et par av de personer, som var ved deres hjem, som medlemmer av motstandsbevegelsen, og hun hadde etter mannens død henvendt seg forskjellige steder, også hos kongen, for å få reist tiltale mot de tre personer, men i 1947 innstillet Riksadvokaten til Justisministeren, at det ikke ble foretatt noe, og denne innstilling ble fulgt.

Fru Heising har deretter ved Landsretten anlagt sak mot Krigsministeriet og Motstandsbevegelsen ved fhv. minister, folketingsmann Frode Jacobsen, og hun har henvist til, at hennes mann ikke hadde gjort noe, som han kunne straffes for. Hun har for tap av forsørger krevd en erstatning på 40 000 kr. De saksøkte har påstått frifinnelse.

I formiddag skulle det ha vært domsforhandling i sa-

ken, men før dette inngikk partene forlik. De var representert av overrettsakfører Engelhardt for fruene og landsrettssakf. Poul Schmidt på Kammeradvokatens vegne for de saksøkte.

Ved forliket inngikk Forsvarsministeriet og Modstandsbevegelsen på å betale fru Heising en erstatning på 22 000 kr., og der ble betalt 1200 kr. i saksomkostninger til fruens sakfører.

!!

Det ble en gang sagt om Hitler, at hans største feil var, at han hadde for stort hastverk. Vi tror at det samme kan sies om Det kgl. norske arbeiderparti, da det gjennom sitt kunstige flertall i stortinget trumfet igjennom «prisloven». Det vil sikkert komme til å hevne seg ikke bare partipolitisk, men også nasjonalt. En sak for seg er det, at loven vil rokke landet som rettsstat — vi ser der en direkte følge av den politiske rettsforfølgelse, som sløvet alle sinn over for de fundamentale grunnregler for rett og sannhet — men nesten like galt er det, at lovverket vil bli et grunnskudd for all personlig foretagsomhet. Den dag, da konkurransen på verdensmarkedet setter inn for fullt, vil Norge komme til å ligge etter, og dermed kommer den felles fattigdom som er all sosialismes særmerke.

VI har sagt det tidligere gjentagne ganger, og vi gjentar det her: La nå Det kgl. arbeiderparti løpe linen ut. Det vil koste, det er sikkert, men så vil forhåpentlig også etterlekten være befridd for slike farlige eksperimenter. For skal vi ennå en gang på planøkonomens fattigkasse, vil det ikke være noen gavmild Uncle Sam til å hjelpe.

LA det også være en lærepenge for vårt næringsliv og dets administrerende direktører, som har lekt med faren og som altfor sent satte inn sin offensiv. De var selv tross all profitorvirksomhet under okkupasjonen med på å rokke rettsstaten. Nå får de være med på å ta følgene. Imens får næringslivets virkelige og oftest ulønnede ledere benytte tiden til å tenke seg om og finne andre former enn de uansvarlige aksjeselskaper til å skape det produktive liv. Det er de, akkurat som bondene, som får ta dasken, mens de fastlønnede direktører gjerne uten personlig risiko leker med ilden.

Juristene og rettsoppgjøret

Frem til normale forhold, men der skal fortsatt granskes

Allerede i 1948 besluttet Den Norske Sakførerforening, at de medlemmer som ble ekskludert for «sitt unasjonale forhold under okkupasjonen» kunne gjeninntas som medlemmer, hvis hovedstyret i de enkelte tilfeller fant, at «det ekskluderte medlems forhold ikke hadde vært spesielt graverende». På sitt representantskapsmøte i Stavanger forrige uke besluttet representantskapet, at denne adgang også skulle gis medlemmene av «den nazistiske» høyesterett. Det fremkom noen protester mot dette, men representantskapet fant at man prinsipielt ikke burde utelukke dem lenger. Hver enkelt mulig ansøking vil imidlertid bli nøye gransket, og hovedstyret får myndighet til å treffe avgjørelsen.

!

Verdenspolitikken er rar. I sør støtter og kurtiserer den kapitalistiske imperialisme, som i sitt vesen er konservativ, det kommunistiske Jugoslavia, hvor politisk forfølgelse, religionsstrid og konsentrasjonsleirer i Tito-regi preger hele folket. I nord gir de gaver og hårdhendt velsignelse til det sosialistiske forsøksdyr Norge, som vel nærmest betraktes som et noe vanartet barn i strategisk stilling. I øst vokter de på hvert lite smil fra Moskva, hvor verdensrevolusjonen har sin arne, mens våre egne hujer gateguttord mot Franco-Spania og Peron-Argentina, som vel i dag er de sikreste bolverk mot den oppløsning som truer verden.

Er det så noe å undres over at folk flest blir forvirret og ender i bunnløs forakt for det politiske spillet? Livssyn og troskap er ingen etterspurt vare i dag hverken hjemme eller ute.

Kapitulasjonsavtalen

ved Spiankup på Bjørnefjell

10. juni 1940 kl. 9,55

Vi bringer idag — som bebudet i foregående nummer — den kapitulasjonsavtalen for 6te divisjon som den 10. juni 1940 om morgenen ble inngått mellom de norske og tyske stridskrefter på Bjørnefjell. Denne avtale som må sees i nøye sammenheng med den landskapitulasjon hvis ordlyd vi bragte i forrige uke, viser til overmål at det har vært helt igjennom uriktig når domstolene og andre offentlige myndigheter under etterkrigsoppgjøret har villet ha det til at Trondheimskapitulasjonen 10. juni 1940 bare var en divisjonskapitulasjon. De to avtaler taler for seg selv og trenger forsåvidt ingen kommentar. På Bjørnefjell kapitulerte 6te divisjon. I Trondheim kapitulerte Norge.

Følgende kapitulasjonsoverenskomst er avsluttet mellom sjefen for de tyske stridskrefter i Nord-Norge, generaløyntant Dietl, og den av sjefen for de norske tropper i Nord-Norge, general Ruge, utsendte befullmektigede offiser, oberstløytnant Wrede-Holm.

Fiendtlighetene innstilles mellom de deler av den norske Forsvarsmakt — i det følgende benevnt «Norske Nordarme» som hittil har stått i kamp med den tyske Forsvarsmakt, den 9. 6. 40 kl. 24 (nordisk tid) og på etterfølgende betingelser:

1.

Den norske Nordarme forplikter seg til, senest innen 18. juni 1940 kl. 24, å overlevere samtlige krigsfanger fra den tyske Forsvarsmakt som befinner seg i den norske Nordarmes varetekt, til den tyske Forsvarsmakt. — Overleveringen og overtagelsen av krigsfangene foregår i henhold til forangående anmeldelse fra de norske myndigheter i Narvik.

De sårede tyske krigsfanger som befinner seg i krigslasaretter, sykehus o.s.v. skal bli der inntil der foreligger mulighet for transport. De skal da på lignende måte overgis til den tyske Forsvarsmakt.

Den norske Nordarme overleverer snarest en navneliste over tyske krigsfanger som befinner seg i norske lasaretter, sykehus o.s.v.

Innen 18. juni 1940 har den norske Nordarme å overlevere til sjefen for den tyske Forsvarsmakt i Norge en fullstendig navnefortegnelse over de tyske krigsfanger den vet om som av de allierte tropper er ført ut av det norske overhøyhetsområde.

2.

Alt krigsmateriell som tilhører den norske hær, marine og luftvåpen, heri innbefattet det krigsmateriell som de allierte tropper har latt tilbake i Norge — likegyldig om dette materiell for tiden befinner seg i hendene på de norske tropper eller i lagre, magasiner eller hvorsomhelst ellers i Norge — skal utleveres til den tyske Forsvarsmakt i den tilstand hvori det nå er.

Med krigsmateriell forstås:

Alle slags våpen med tilhørende ammunisjon, allslags utstyr og utrustning, alle kjøretøyer, motorkjøretøyer og øvrige transportmidler av enhver art, alle hærens hester og for den bestemte befordringsmidler, alle beholdninger og forråd av forpleining, bekledning o.s.v. — De hester og kjøretøyer som allerede av den norske Nordarme er avgitt til norske sivilpersoner er foreløbig unntatt fra å bli avgitt til den tyske Forsvarsmakt. Men for framtiden (d. v.s. fra det tidspunkt av da denne overenskomst trer i kraft) må dog avgivelse av motorkjøretøyer til sivilpersoner bare skje med tillatelse av sjefen for den tyske Forsvarsmakt.

3.

Den norske Nordarme forplikter seg til ikke å foreta eller tillate noen ødeleggelse av noensomhelst krigsmateriell så som dette nøyaktig er angitt i foranstående siffer 2.

Den forplikter seg ennvidere til ikke mer å foreta eller tillate noen ødeleggelse av noensomhelst kommunikasjonsmiddel (landeveier, jernbane, skips- og lufttransportmiddel) likesom heller ikke av samferdselsveier og kvarterer av alle slags.

Den norske Nordarme forplikter seg ennvidere til ikke å tillate noensomhelst sabotasjehandling.

Interessant brevveksling

mellom fru Fiane

og en av ugjerningsmennene skremt jurist

Han omgår hennes spørsmål om angiveri

Herr O.r.sakfører P. Munthe-Kaas.

Etter brevveksling med Dem i 1947 og 1948 i anledn. Deres art. i Morgenbladet 241, den 15. oktober 1947, hvor De skriver at min mann o.r.sakf. Knut Knutson Fiane måtte drepes fordi han var en angiver, kom De personlig i mitt hjem for å tale med meg om saken. De sa at De skulle undersøke nærmere om min mann var angiver. Var han ikke det — lovet De meg å komme med et dementi.

Jeg har nå i flere år ventet på resultatet av Deres undersøkelse, og har først nå fått høre at De er bosatt i Oslo. Derfor har jeg ikke skrevet til Dem før. Jeg tør nå spørre Dem om De fremdeles fastholder at min mann var en angiver som måtte drepes, og ber om svar på dette innen 5 dager fra mottagelsen av dette brev.

Oslo, den 1. juni 1953.

Abilde Knutson Fiane.

*

O.r.sakfører P. Munthe-Kaas viste sig atter en gang som en real kar, i det han svarte 5. juni d.å. — Han er-

klærer — som man vil se — at hverken han eller noen av de (illegale) grupper han tilhørte under okkupasjonen har hatt noen som helst befatning med denne sak. Munthe-Kaas bekrefter gjennem sin opptreden at han hører til en gruppe personer, som i Fianesaken har så vidt rent mel i posen at han kan svare på enkens brev. Mitt hovedspørsmål lar han dog ligge ubesvart. Et sikkert symptom på at ugjerningsmennene har ham under press, hva forøvrig fremgår av det han skriver:

Jeg har mottatt Deres brev datert 1.6 d.å. — Saken med Deres mann, som ble likvidert under krigen, og min konferanse med Dem, ligger så langt tilbake i tiden at jeg har glemt den.

Jeg har imidlertid nå funnet frem papirene. Etter min konferanse med Dem i 1948, foretok jeg visse undersøkelser, uten imidlertid å kunne bringe på det rene hva som var den umiddelbare grunn til likvidasjonen. (Utthevet her.) Det ble imidlertid overfor mig bestemt fremhevet at likvidasjonen var fullt berettiget, uten at jeg kunne få

nærmere detaljer. Samtidig ble det opplyst at denne likvidasjon, som praktisk talt alle de øvrige under krigen, var godkjent av de rette instanser her hjemme og i London.

Jeg har forøvrig bragt på det rene at De har gjort en rekke henvendelser for å finne frem til hvem som var ansvarlig for likvidasjonen, men at man ikke har funnet det korrekt å gi ytterligere opplysninger.

Under disse forhold kan jeg ikke foreta mig noe mer. Der-til kommer at jeg selv er nektet ytterligere opplysninger, og at det er mitt standpunkt at de som foretok likvidasjoner under krigen ikke i dag kan trekkes til ansvar for disse.

Som jeg meddelte Dem tidligere, har hverken undertegnede, eller noen av de grupper som jeg tilhørte under krigen, hatt noe som helst befatning med denne sak, og jeg må derfor be Dem henvende Dem til politiet eller statsadvokatene, hvis De ønsker saken ytterligere belyst.

Ærbødigst #

P. Munthe-Kaas.

4.

Den norske Nordarme forplikter seg til å gjennomføre øyeblikkelig demobilisering av alle troppeavdelinger på de steder som etter planene er utsett til dette. — Den tyske Forsvarsmakt har rett til å kontrollere gjennomførelsen av denne forholdsregel på vedkommende sted.

Alle «Innkalte» norske menn og underoffiserer skal snarest bli dimitert vekk til sine hjemsteder. De norske «Berufssoldaten» (stadig tjenestgjørende soldater) likesom samtlige offiserer som fremdeles befinner seg i tjeneste kan senere — etter de meniges hjemsendelse — bli dimitert i tilfelle de skriftlig og på æresord erklærer at de frivillig trekker seg tilbake fra sin nuværende militære stilling og at de så lenge den tyske Forsvarsmakt holder Norge besatt ikke vil foreta noen krigerske eller fiendtlige handlinger mot det tyske rike,

den tyske forsvarsmakt, tyske statsborgere eller det tyske rikes forbundne. Alle offiserer og «Berufssoldaten», som avgir denne æresorderklæring, svarer med hele sin eiendom og formue for at denne æresorderklæring blir overholdt. Ordlyden til erklæringen som skal avgis, se bilag.

5.

Den norske Nordarme forplikter seg til snarest mulig å overlevere til den tyske Forsvarsmakt samtlige soldater tilhørende de makter som står i krig med det tyske rike og som fremdeles befinner seg på norsk område.

6.

Den tyske Forsvarsmakt vil — såsnart samtlige tyske krigsfanger er blitt utlevert til den tyske Forsvarsmakt — overgi samtlige norske krigsfanger som befinner seg i dens varetekt til den norske

armes hovedkvarter og til et tidspunkt som senere vil bli å fastsette.

7.

Den tyske Forsvarsmakt vil la de norske offiserer som har stått i åpen kamp overfor den tyske Forsvarsmakt beholde sine sidevåpen.

Begge kontraherende parter forplikter seg til samvittighetsfullt å overholde den kapitulasjon de er blitt enige om.

Denne overenskomst trer i kraft i og med at den underskrives.

Avsluttet og utferdiget.

For den tyske Forsvarsmakt
Øverstkommanderende for
den tyske Forsvarsmakt i
Nord-Norge

Dietl

Generaløyntant.

For den norske Nordarme —
Den norske øverstkommanderendes befullmektigede

H. Wrede-Holm

Oberstløytnant.

Chaco, indianernes navn på den store jaktmark, er nybyggerland og den av Argentinas provinser som utvikler seg raskest for tiden. Alene med bomull blir den årligårs tilsådd med 400 000 hektar og dertil adskillig mais, alfalfa, corgum etc. Storfestanden er også betydelig, og videre er det sauer, geiter og griser. Hestenes og fjærfeets tall er legio.

Det bor over en halv million mennesker i provinsen nu, og det må sies å være en rask utvikling når en betenker at for 70 år siden var indianerne absolutt herrer her, og dengang beleiret de sogar fortet Resistencia, som idag er provinshovedstaden, med ca. 75.000 innbyggere. Navnet har byen fått fra den tid. Det betyr utholdenhet.

Etter hvert er indianerne drevet vest- og nordover til de umåtelig store tørrskogene som rekker like til Bolivia hvor de går over i Brasils tropeskoger. Men ennå kan det dukke opp en og annen typisk indianer med krumme ben og velutviklede kinnben. Det ser ut til at rasen ikke er levedyktig. Det er alkoholen som ødelegger den, og deres halvbrødre — de innfødte av i dag — forsømmer heller ikke noe i den retning. Halvbrødre er kanskje ikke helt korrekt, men det passer som regel mer eller mindre, da det er en blanding av indianer og hvit, og det ser ut til at mange av dem har arvet de respektive rasers dårligste egenskaper, bl.a. mangler de karakter og ansvarsfølelse. Psykologisk er de noen store barn som ikke sørger for den dag i morgen men lever fra hånd til munn. Livet er jo også lett her i det subtropiske område, hvor temperaturen synker til null bare et par ganger i året.

Foruten denne innfødte befolkning, er det mengder av utlendinger her — «gringos» som de kalles. Praktisk talt alle europeiske folk har representanter her og dessuten er det mange jøder, og endel tyrkere, marokkanere og japanere. Negre finnes ikke. Det var utnyttelsen av det verdifulle quebrachotre (for utvinning av garvesyre) som satte fart i den hvite befolkning av landsdelen, og for vel 30 år siden begynte bomullsdyrkingen, som nu er provinsens hovednæringsvei. Byer ble anlagt og landsbyer skjøt opp som paddehatter. Hvor det før var mil på mil av sletter med jomfruelig jord — hvor en del kveg be-

let — ligger nu den ene velstelte bomullsfarmen ved siden av den andre så langt øyet rekker. Den søndre delen av Chaco, som er en direkte fortsettelse av den store argentinske pampa, er ideel for jordbruk — særlig bomull. Flat jord, bare avbrutt avbrutt av skogholt, som tar vekk det monotone ved den veldige sletten og som gir ly for dinden og fremfor alt frembringer uveir og nedbør.

Da vi kom hit i 1949 var det ennå villmark med pumas og rådyr på de 3000 mål vi kjøpte — tross bare 4 km. fra jernbane og riksvei, og 15 km. fra nærmeste landsby. Av de 3000 mål var omkring 300 skog, og det øvrige var bare å rydde for spredte trær og stubber og så sette i gang å pløye. Det var forres-

ten vanskelig nok å gå opp grensene, med kun en merkepel i hvert av hjørnene, særlig gjennom de praktisk talt ugjennemtregelige skogene.

Det første som må gjøres på slikt nyland er å undersøke hvor en har godt vann. Det er 300 km. til nærmeste flod og innsjøer finnes ikke i nabolaget. Men grunnvann fant vi på 4,3 m. da vi begynte å bore. Etter 4 borer kom vi på en vannåre med førsteklasse vann og her ble da brønnen gravet og husene bygd. Inngrerding av farmen var også et veldig arbeid. 8 km. skulde gjerdes med en stolpeavstand av 5 m. og to piggråder. Og samtidig skulle det pløyes, så det manglet ikke på arbeid på den tid. Vi hadde hatt etpar mann igang med å rydde pløyningsland. De eldgamle quebrachostubber — sikkert fra tiden før Columbus — kostet mest arbeid. Bomullen skal sås fra 20. september og utover og da tiden for såningen kom hadde vi 500 mål pløyet, discos- og piggharvet og i løpet av kort tid var alt tilsådd. Neste år 700 mål, i fjor 1000 mål og i år hadde vi 1100 mål under plog.

Denne relativ hurtige utvikling på farmen vår skyldtes to ting. For det første fordi årene kom godt og ga bra utbytte slik at det ble midler til å kunne utbygge farmen, og for det andre fordi vi driver med moderne maskiner, delvis spe-

sialbygget med bomullsdyrking for øye. Vi startet med en mindre traktor og to år senere anskaffet vi også en større. Våre ti hester arbeider praktisk talt ikke, for her kanskje mer enn noe annet sted gjelder det å få arbeidet unna når forholdene er gunstige (f. eks. etter regn) og da går det for smått med hester.

Nå vil det være på sin plass å gi en kort karakteristikk av bomullsplanten. Det er en kulturplante av slekten *Gossypium* som har vært dyrket i Arabia og Ostindia i over 2500 år. Først i 1750 ble den innført til Nord-Amerika (hvor den som kjent — gjennom de importerte neger-slaver — ga støtet til borgerkrigen). Det er en flerårig busklignende tropeplante med mer

tuene på grunn av plantene som er spist opp omkring dem. Det kan gå med temmelig mange småplanter omkring en maurtue.

Når plantene har fått 4—5 blad så kultiverer vi første gang, så tar tynningen og lukingen til. Det blir gjort pr. hånd med hakker og det trenge mange folk. Med 100 ha. tilsådd bomull betyr det at vi har 1000 km. rekker som skal tynnes — en ganske pen strekning. Bomullsplanten er i høyeste grad en individuals plante, som minst må ha en avstand på 30 cm. mellom hver, og tynningen må gjøres med stor nøyaktighet, men allikevel tynner hver mann opptil 5—7000 m. pr. dag. Det kreves stor sikkerhet og raskhet. Der etter kultiveres åkrene inntil plantene har

Tre ganger i uken må vi til en av de nærmeste landsbyer for å skaffe varer (brød f.eks. holder seg jo ikke så lenge) så noe av det første vi måtte gjøre var å anskaffe lastebil. Det er i det hele tatt atskillig som skal til for å sette i gang en bomullsfarm av noenlunde format.

Bomullsdyrking er et lotteri. Det er ikke bare å pløye, harve og så og høste. Plantene har mange fiender, ikke bare mauren som jeg tidligere har nevnt. Grashoppene er de farligste. Ikke de «fastboende» — som er små og ingen skade gjør — men de såkalte «voladoras» (flygende) som opptrer i umåtelige svermer (en enkelt sverm kan dekke et areal på 300 km.²) og som gjerne oppholder seg et døgn på det sted hvor de slår seg ned. Disse grashoppene er omkring 5 cm. lange og de spiser sin egen vekt pr. døgn. Farligst er de når de kommer mens plantene er små. Da kan en sverm gjøre rent bord i løpet av et par timer.* Vi har hatt besøk av svermer flere ganger, senest i begynnelsen av februar i år, da plantene var fullt utviklet. Fra øst mot vest (alltid med vinden) kom etterhvert 8 veldige svermer, hvorav de 2 slo seg ned her på farmen i slike mengder at vi ikke kunne se plantene for bare grashopper. Men vi hadde vår gode giftmaskin ferdigmontert på en av traktorene til å ta imot invasjonene, og begge ganger lykkedes det oss å fordrive svermene etter 3 timers forløp, uten at den anrettede skade var særlig stor. Men så måtte også traktoren på på toppfart, med atskillig over 20 km. i timen og det var ikke snakk om å ta hensyn til at en eller annen plante ble kjørt ned. Disse grashoppene er et av landets største plager og de ødelegger for hundrer av millioner hver år og derfor har staten et stort apparat i gang, som med biler og fly forsøker å bekjempe ondet — men landet er stort og ofte kommer svermene fra de veldige, ukontrollerbare områder i Brasil og Bolivia. Så har vi de bladspisende larver — som likner kålmarken i Norge — og som gjerne innfinner seg hvert år i mars mnd. Disse bekjemper vi med parisergrønt eller 20 pct. hexachlorocyclohexano (det siste brukes også mot grashoppene). Som regel må vi gifte hele farmen flere ganger, og det koster mange penger og mye arbeid.

Forts. side 8

Kjell Skogen:

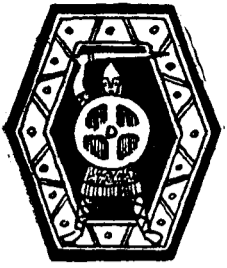
Bomullsdyrking i Syd-Amerika

eller mindre innskårede blader. Blomstene er regelmessig store, av hvit farge som går over i rødfiolett etter to dagers forløp. Fruktene er fire til femdelte kasper som hver inneholder fra 8 til 10 fiberbedekte frø. Fra såing til den første kapsel modnes regnes 120 dager og innhøstningstiden er omkring 150 dager. Som det sees blir det bare 3 mndr. fra innhøstningen er slutt til det skal såes påny. Hver kapsel inneholder 5—6 gr. råbomull, hvorav omkring tredjeparten er ren fiber — (bomull). Det blir således liten avkastning pr. plante når en regner 20 000 planter pr. hektar og 1 000—1 500 kg. for meget god avling, og det ville nok ikke være rar forretning å dyrke bomull om denne — «det hvite gull» som det betegnes — ikke ble så godt betalt.

Bomullen sås med en linjeavstand på omkring 1 m. og under vanlig gunstige veirforhold kommer plantene opp etter 5—6 dager og straks må maurbekjempelsen ta til. Det er sagt om Brasil at hvis ikke menneskene ødelegger mauren, så vil mauren ødelegge menneskene, noe som til en viss grad passer her også. Mens plantene er små må en mann eller to stadig være påferde omkring i åkrene og uskadeliggjøre maurene (som er nede i jorden) med gift. Det er lett å finne disse maur-

nådd en høyde av 60—65 cm., så ofte som veirforholdene tillater det. Vi har kultivert opptil 8 ganger.

Innhøstningen er et kapittel for seg. Den tar til i siste halvdel av februar. Vi regner med at det trengs omkring 1 plukker for 2 hektar bomull i sesongen, og det blir da temmelig folksomt på farmen. Størsteparten av plukkerne kommer fra naboprovinser, ja sogar helt fra Paraguay, gjerne hele familien. Vi måtte bygge en hel liten landsby med 10 ranchos, brønn etc. til alle disse folkene. Og landhandleri må vi ha på farmen da vi må skaffe alt folkene trenger av mat og delvis klær. Slakter kommer kjørende 3 ganger i uken, og folk som har klær etc. å selge kommer også hver uke. I bomullssonen kan en si at folk har penger i 5 mndr., og mange penger om året kommer godt med, og at de er mer eller mindre blakke de øvrige 7 mndr. Det gjelder derfor for forretningsfolk av alle slag å utnytte den penge-rike tiden. Lagrene må være fulle når plukkingen begynner og plutselig provinsens befolkning øker til det dobbelte. Da blir det pumpet nytt blod i næringslivets årer. Bomullskjøperne overbyr også hverandre og alle som har noe å selge underbyr hverandre. Landbandleriet vårt skaffer oss adskillig arbeide.

Frontkjemperforbundet?

Det har fra tid til annen vært innlegg i Folk og Land for og mot dannelsen av en frontkjemperorganisasjon. Imidlertid — innleggene har vært spredte og tendensene har variert fra høyst ha-stemte innlegge til rent negative. Det synes vanskelig å få i gang en bred og saklig diskusjon om emnet. Det later til at de fleste av oss frontkjemperere mener å ha evig nok med egne problemer — og det er naturligvis meget i det. Dessuten, enhver av oss har måttet gå igjennom en desillusjoneringsprosess — fra blåøyet frivillig via prøysisk drill og frontliv til fangeleire og rettsforfølgelse, — som har gjort oss totalt ulystne til nye «idealistiske» innsatser. Og ingen skal fortenke oss i dette.

Men — etter min mening — er spørsmålet om dannelse av en frontkjemperorganisasjon ikke et spørsmål om ny ideologisk innsats, men om det er hensiktsmessig å ivareta og forsvare våre felles interesser solidarisk og organisere denne solidariteten i et forbund. Det fører neppe til fruktbare resultater å kalle på kampefeller fra dette eller hint frontavsnitt. Like lite

som det vil føre frem med deklamatoriske utsvevelser eller dubiøs oppussing av gamle guder. I dag er der ikke dekning for den slags. Hva dette problem trenger — og har krav på — er en saklig diskusjon om de livsnære mål og praktiske hensikter. Uten et konsist arbeidsprogram — og kan hende bare forsynt med vage kvasi-idealiser — er enhver organisasjon dømt til å famle i blinde og i spørsmålet om en frontkjemperorganisasjon dømt til å bli «fortidsminnesmerkeforening» for mer eller mindre hyggelige øl-sammenkomster. Og den slags trenger ikke et så krevende opplegg som et landsomfattende forbund.

Nei, la oss heller se på de praktiske interesser vi frontkjemperere har felles og om disse er så viktige at de trenge hevdet gjennom en organisasjon. La en saklig og bred diskusjon belyse dette og gi resultatet. Som mitt bidrag til en klar diskusjon foreslår jeg at et arbeidsprogram som dette drøftes:

1. Forbundet skal ivareta samtlige frontkjemperes interesser og rettigheter i samfundet og arbeide for

sosial hevdelse og oppreisning. I tvister sørge for solidaritet og enhetlig opptrøden.

2. Samarbeid og solidaritet mellom frontkjemperne fremmes gjennom organisasjonen.

3. Forbundet fremmer gjennom spesiell kontingent gjensidig hjelp og skal ta seg særlig av krigsinvalidere, falnes etterlatte og rettsforfulgte.

4. Fremme samarbeidet med andre, liknende frontkjemperorganisasjoner og den tyske såkalte «Suchdienst» for å skaffe opplysninger om norske falne og savnede, dessuten fornye kontakter med gamle krigskamerater.

5. Drive opplysningsvirksomhet og studiearbeid. Dessuten bør opplysninger samles for utarbeidelse av en oversikt over norsk frontkjemperinnsats.

Personlig tror jeg, der som vi konsentrerer oss innen for et slikt program som ovenfor, har vi sjangsen til positivt å ivareta viktige interesser. La oss undgå spekulasjoner og idealistiske legpredikanter. Dagens situasjon krever det. Og la meg i denne forbindelse vise til de uttalelser som mine to tidligere divisjonskommandører, Gille og Steiner, kom med på vegne av de tyske Waffen SS soldater. Begge uttalte seg klart og tydelig for Vest-Europa og demokrati.

Deres forsøk på forsoning ble som kjent torpedert av en Wehrmachtsgeneral, Ramcke.

Til slutt forsikrer jeg at event. skarpe bemerkninger ikke er rettet mot noen person, men bare mot tendenser

som jeg mener er utjenlige og derfor farlige. Skal vi ha en diskusjon om frontkjemperforbund, så la den bli konsis om det praktisk mulige og hensiktsmessige.

I. M.

Sulten er menneskehetens største fare

Hvert døgn 80000 nye munnar å mette

Hvert år øker jordens folkemengde med 30 mill. mennesker, hvilket vil si, at hver dag skal nye 80 000 munnar mettes. Hungersnøden i Jordens fattigkvarterer er i dag større enn noen gang tidligere selv umiddelbart etter den store krig for hver dag vokser kløften mellom de velstilte og de dårligst stillede befolkningsgrupper. For å holde tritt med befolkningsstigningen måtte matproduksjonen stige med ca 1,5 pct. om året, og for å bedre de sultendes kår og levestandard må produksjonen av mat økes med minst 3—4 pct.

Dette er den dystre bakgrunn for dagens situasjon og oppgaven å løse floken synes å bli vanskeligere for hver dag som går. FN's levnedsmiddel- og landbruksorganisasjon (FAO) har derfor rettet en appell til bedrestillede land om å øke sin støtte i form av sakkunnskap og penger. Vi ser dette som et av de positive tiltak, som FN har

satt i verk, og her kan det virkelig gjøres noe mere enn å holde møter og kongresser som resulterer i bare papir og nye floker.

De nødlidende og underutviklede land har forlenget grepet enhver anledning til å bedre sin økonomi gjennom den hjelp som er kommet fra FN's tekniske program, men hvis ikke de bedrestillede land snarest setter opp sine bidrag vil en gunstig utvikling ikke bare bremse, men man kan komme til å oppleve en skjebnesvanger tilbakegang, i det flere tiltak må stanses, sier FAO.

Det blir nødvendig å gå til drastiske tiltak i de underutviklede land. Det må gjennomføres en jordreform og det må komme en ny prispolitikk som kan gjøre jordbruket mere lønnsomt. I øyeblikket arbeider man etter følgende hovedlinjer: Opplysningsarbeide, teknisk bistand, hjelp til regjeringene ved utarbeidelse av spesielle projek-

Bomullsdyrking —

Forts. fra s. 4

En annen sort larver er de fruktspisende, og mot disse står vi temmelig hjelpeløse da de er inne i frukten (kapslen). De er heldigvis mindre tallrike enn de bladspisende, men opptrer de tallrikt et år, så går atskillig av avlingen med.

Så kan det inntreffe tørkeperioder i den kritiske tid — (blomstringen) eller vi kan få for meget regn, som kan forårsake oversvømmelse på dette flate landet. I mitten av mars i år kom det 325 mm. regn i løpet av 20 timer og hele farmen sto under vann. En slik regnmengde ville i et fjelland (f.eks. Norge) ha forårsaket katastrofe, men her sank vannet såpass fort at vi kunne begynne å plukke igjen etter en ukes forløp. Verst var det å

komme til landsbyen for å hente varer da riksveien sto under vann. Vi måtte benytte og gjette oss til hvor veien gikk. Det var som å kjøre i et hav. Først 3 uker etter regnet kom rutebilene i gang igjen.

Vi bor midt inne i det uhyre sydamerikanske kontinentet og har derfor innlandsklima. Altså relativt tørt, men likevel med en nedbørmengde på mellom 9 og 1200 mm. pr. år. Middelttemperaturen i Chaco er 32 varmegrader om sommeren og 23 om vinteren, og vi har hatt perioder med stor varme, opptil 47 gr. i skyggen. På grunn av den tørre luft så er denne varmen overkommelig, særlig fordi vi etter hvert er blitt akklimatisert (blodet er blitt tynnere). Det er lite sykdom her, tropesykdommer finnes ikke — og for folk med gikt er det et ønske-

sted. Gikten forsvinner i løpet av et par uker.

Plagsomme insekter er det traktor med en liten tilhenger lite av, etter min mening mindre enn i Norge. Etter regn kan vi få en del moskitos, men de forsvinner gjerne fort igjen. Fluer er det nesten ikke. Klegg og brems er ukjent.

Folk i Buenos Aires advarte oss mot å reise til Chaco — som ligger 1200 km. nord — da det skulle være så mange giftslanger her, at det var livsfarlig. Det er riktig at det var en del slanger her da vi kom, (det var jo jomfruelig villamrk) og vi drepte atskillige, men de forsvinner etter hvert og nu kan det gå måneder mellom hver gang vi støter på en giftslange. Hvor sivilisasjonen trenger frem må villdyrene fortrekke.

Leserne vil vel nå tro at livet her arter seg som en evig kamp mot naturens luner, og

det er nok også delvis slik. Men vi har så meget igjen for det. Bomullen gir alltid noe, og som regel god fortjeneste, og livet er fritt, i en vakker natur. Vi er fullt ut våre egne herrer, og det er ingen restriksjoner hvor en snur og vender seg. Her er det enu slik at en mann er en mann, som gjør hva han vil og ikke er slave under et funksjonærvelde.

Chaco er fremtidsland, og et rikt sådant, men der for skal en ikke tro at gullet kommer seilende ned fra himmelen. Det kreves atskillig av utholdenhet, arbeide og svette for å komme frem, her som overalt ellers i verden. Jorden er billig, likeså leveomkostningene, men maskiner er dyre og ofte vanskelig å få tak i — større etterspørsel enn tilgang — Nasjonalbanken yter kreditt på jord og alt en trenger, men forholdene har etter hvert utviklet seg slik at en

nu neppe kan starte farm i litt større målestokk her, om en ikke har en viss startkapital.

Feilen de fleste emigranter begår er at de slår seg ned i Buenos Aires. Det er ute i provinsene at sjansene ligger, og spesielt i Argentina — landbrukslandet par eksellense — er det i utnyttelsen av de uhyre enu udyrkete vidder. Landet er jo 10 ganger så stort som Norge. Det har i dag 18 millioner innbyggere. mens det er plass til 100 millioner til. Det er folk som vil arbeide med jorden som landet trenger, helst da ungdom som har pågangsmot og som kan tilpasse seg de nye forhold de må leve under her.

Den som har vilje og utholdenhet nok har også framgang i dette mulighetenes land.

«Los Alamos», mai 1953.

Kjell Skogen.

Dødsstraffens —

Forts. fra side 1.

het og kapitel 22 angående forbrytelser mot liv, legeme og helbred». Og så kom — for å være kort — loven av 6. juli 1945 og den etterfølgende menneskejakt. La oss nevne at det var bare 6 stortingsmenn som stemte mot loven og at samtlige av Kristelig folkeparti stemte for.

Vi kommer så frem til odelstingets forhandlinger i desember 1950, da riktignok dødsstraffen ble opphevet i forbindelse med straffelovens kap. 8 og 9, men samles i den militære straffelov. En om-møblering, kaldte representanten Christie det, idet dødsstraff i fredstid kommer inn igjen ad en bakdør. Det blir fremdeles adgang til å anvende dødsstraff i fredstid, nemlig i tiden umiddelbart forut for krig og etter krigens opphør. —

For at bladet «Glomdalen» og andre ikke skal være i tvil om dødsstraffens praktisering i Norge etter den annen verdenskrigs slutt, skal vi gjengi en rundskrivelse til landets politimestere fra Fængselsstyret av 3. august 1945, undertegnet av Kyhn Gløersen og parafert av Ole Bærøe. Den lyder således:

«Ved Kongelig resolusjon av 27. juli 1945 er det i henhold til provisorisk anordning av 16. februar 1945 om rettergang i landssviksaker 38 bestemt at fullbyrdelse av dødsstraff som idømmes i borgerlige saker skal skje i samsvar med følgende regler:

ter og koordinasjon av enkelte oppgaver til internasjonale gjenoppbygningsprogrammer på langt sikt. Et ledd i dette arbeide er de internasjonale konferanser, hvor de aktuelle matproblemer kan drøftes, og det vil i år bli holdt slike konferanser i Det fjerne Østen, i Sydamerika og i Mellemløst.

Når det gjelder fiskeriene har FAO utarbeidet en rapport om mulighetene for øket fangst ved de sydamerikanske kyster. Her finnes nemlig kolossale mengder av fisk. Når unntas Chile, Brasil, Peru, Venezuela og Mexiko, har de latinamerikanske land ikke gjort meget ut av denne næringsvei og savner ethvert begrep om moderne fangstmetoder og oppbevaring av fisken, transport og organisert salg.

Det er således oppgaver nok å ta fatt på uten mere snakk.

1. Fullbyrdelse av dødsstraff skjer i Oslo, Bergen, Trondheim eller Tromsø, hvor det innrettes særlig rettersted i dette øyemed. Hvis domfældte ikke allerede før lagmannsrettsdommen sitter i fengsel i en av de nevnte byer, blir han snarest mulig etter domsavsigelsen å overføre dit.

2. Fullbyrdelsen forestås av politimesteren i det distrikt som saken hører til. Politimesteren kan stille en annen politiebedsmann i sitt sted. I tvisttilfelle bestemmer riksadvokaten hvem som skal forestå fullbyrdelsen.

3. Til skytningen beordrer politimesteren en polititropp på 1 befalingsmann og 10 menige. Troppen må bestå av øvede skyttere som er minst 25 år gamle. Hvis ikke politimesteren selv har rådighet over et tilstrekkelig antall øvede skyttere, kan han gjøre henvendelse til rikspolisjefen som i tilfelle uttar troppen.

4. Fullbyrdelsen skjer såvidt mulig morgenen etter at domfældte har fått beskjed om at straffen skal fullbyrdes. Hvis vedkommende politimester bestemmer det, kan meddelelsen gis gjennom fængselspresten.

5. Under fullbyrdelsen binnes domfældte til en pel eller vegg, og gis bind for øynene. Eksekusjonstroppen skyter med gevær eller karabin på en avstand av 5 meter. Befalingsmannen deler ut de ladede våpen hvorav 2 kan være ladd med løs patron. Viser domfældte etter skytningen tegn til liv, gir befalingsmannen ham dødsskudd.

6. Politimesteren tilkaller 1 eller 2 læger til fullbyrdelsen og kan tillate representanter for offentlige myndigheter å være tilstede. Likeså har forsvareren og i tilfelle den prest som har beredt domfældte til døden adgang. Andre tilstedes ikke adgang. Fotografering tillates ikke. De tilstedeværende har taushetsplikt.

7. Etter at den ansvarshavende læge har konstatert at døden er inntrådt, blir liket uten opphold å besørge kremert. Hvis domfældtes pårørende forlanger det, blir asken å utlevere til dem for bisettelse. I motsatt fall besørger bisettelsen av politimesteren. Bisettelsen skjer i ethvert tilfelle i stillhet.

8. Snarest mulig etter fullbyrdelsen gis domfældtes pårørende beskjed om denne. Når det er bekreftet at beskje-

den er mottatt, underrettes Justisdepartementet som tilstiller pressen en kort meddelelse om at dommen er beordret fullbyrdet eller i tilfelle at benådning er avslått og at dommen er fullbyrdet ved skytning. Hverken domfældtes pårørende eller pressen må gis noe meddelelse om at benådning er avslått eller at dommen er beordret fullbyrdet før fullbyrdelsen er skjedd. 9. Etter hver skytning må sporne være fjernet, før den neste domfældte bringes til stedet.

10. Politimesteren eller hans stedfortreder fører protokoll over handlingen. I protokollen anføres datum, klokkeslett og sted, hvem som er tilstede (eksekusjonstroppens medlemmer nevnes dog ikke ved navn) og lægens erklæring. Protokollen medundertegnes av ansvarshavende læge. — Når likbrenningen er utført blir bevitnelse herom å tilføre protokollen.

Bak jernteppet —

(Forts. fra side 1)

Haanshus til kommissær, med fullmakt til å overta kontor, midler og arkiv.

Så begynte uroen.

De øvrige tillitsmenn gjør felles sak med Kirsti Sveen, og utmeldelsene fra medlemmene strømmet inn til K. T. T. L.s kontor. Hensikten var vel at foreningen derved skulle oppløses. Dette skjedde imidlertid ikke, idet ca. 500 medlemmer i k k e meldte seg ut av foreningen.

En kjenner alle til unntagelsestilstanden i 1940, og dens følger.

På grunn av at K. T. T. L. ikke var tilsluttet A. F. L., kom foreningen i k k e inn under de lover som ble gitt av okkupasjonsmakten om ikke å kunne melde seg ut av noen forening. Det ble derfor opprettet et Foreningskontor, underlagt Innenriksdepartementet, som skulle være den øverste myndighet for de foreninger som forsøkte å gjennomføre oppløsning. Dette kontors leder var herr Lohrbauer, og K.T.T.L. kom således under hans ledelse.

Det ble den gang sagt at det skulle komme en bestemmelse om obligatorisk medlemskap for alle, men en slik lov kom ikke, og virkningen av aksjonen fortsatte. De tillitsmenn som nedla sine verv og nektet å fungere som tillitsmenn, fikk avskjed.

En går ut fra at det var In-

Man gjøres oppmerksom på at reglene ikke skal offentliggjøres.»

Etter opplysning fra Riksadvokaten var det pr. 1. nov. 1949 av påtalemyndigheten nedlagt påstand om dødsstraff for 139 personer (iberegnet tyskere). Slik straff er ved endelig dom overgått 45 av disse. 38 dommer er fullbyrdet og av de henrettede var 24 nordmenn, 13 tyskere og 1 danske. 5 dødsdømte har ved benådning fått straffen omgjort til livsvarig tvangsarbeide, en er avgått ved døden på grunn av sykdom. — Disse tall er hentet fra de offentlige dokumenter.

Og så sier bladet «Glomdalen» at vårt land står som et eksempel for langt eldre kulturnasjoner. I vårt naboland skrev man om «Bøddellandet Norge». Etter vår dokumentasjon kan enhver selv dømme, hvem som har rett.

nenriksdepartementet som bestemte dette, slik at våre sjefer i Telegrafverket dessverre intet kunne gjøre. Jeg tillater meg å sitere noe fra trafikk-sjef Fanes notater, som skulle tyde på dette:

«12/12 1942. — Det er di-
«verre einskilde N. S. folk
«som ikkje skjønner at det
«må vera samarbeid mil-
«lom partiet og dei ansvar-
«lege fagfolka. Dei trur at
«dei etter eige tykke kan
«gripa inn i det kompliser-
«te maskneriet vårt og
«fjerna eller flytta telegraf-
«og telefonestemenn
«som dei skulle vera brik-
«kor i eit spel.»

Sitat slutt.

Jeg har den tro at hvis disse tillitsmenn ikke demonstrativt hadde nektet å fungere, var ingen blitt avskjediget, og meget ondt kunne ha vært undgått, både for dem og for de tillitsmenn som kom etter, og som av fru Ingeborg Haanshus ble opnevnt rent midlertidig, hvilket vi har fremholdt gang på gang uten å bli trodd.

Aksjonen fikk uanede konsekvenser for mange, både N. S. og ikke N. S. funksjonærer.

De få medlemmene som var igjen i foreningen, og som ved sitt medlemskap opprettholdt foreningen K. K. T. L. som rettssubjekt ble av sine kolleger sett på som unasjonale. Etter freden grep så

«utrenskningsnemnda» inn og dømte dem som unasjonale. En har eksempler på at de sogar ble fratatt stillinger som de var rykket opp i under krigen, bare fordi de hadde opprettholdt sitt medlemskap i K. T. T. L.

De tillitsmenn som rent midlertidig hadde påtatt seg det utakknemlige verv å fungere som tillitsmenn mens uroen sto på, ble etter frigjøringen fradømt sine stillinger, og er ennå ikke tatt inn igjen i sine stillinger, uansett om de er N. S. eller ikke. Så strengt ble disse tillitsverv bedømt både av «utrenskningsnemnda» i Telegrafverket og av dommer Thune, som hadde de fleste telegrafsaker til behandling. Vi ble dømt til fengsel, pengebot og tap av stilling, mest p.g.a. disse tillitsverv.

Hvem kan vi takke for alt dette? Det ligger nær å tenke at hadde Kirsti Sveen ikke handlet så overilet og uklokt, hadde hun spart mange mennesker for stor lidelse.

«Granskningsutvalget» tenker heller ikke på følgende:

I og med at foreningen K. T. T. L. ble opprettholdt som forening, formedelst disse dømte tillitsmenn og medlemmer, kunne ingen rokke ved foreningens rett til midler og eiendommer, som representerte store verdier. Foreningen K. T. T. L. eide sammen med den mannlige forening T. M. L. F. bl. a. Ustedalen Turisthotell, mange hytter rundt omkring i landet (her i Oslo er det sikkert 3 store hytter) og temmelig stor kontantbeholdning samt fonds.

Det skulle ha kommet oss dømte til gode at disse midler etter freden ble overlevert til de gamle tillitsmenn. Bare i kontantbeholdning hadde Ustedalen Turisthotell 49,000,— kr. ved overleveringen. At kontantbeholdningen var økt under krigen, skyldes bl. a. at tyskerne beslagla hotellet en tid om vinteren, men betalte for dette. Tror en virkelig at dette var blitt gjort hvis foreningen var blitt oppløst og midlene samt hotell og hytter var blitt herreløst gods? Og tror en at disse hytter og hotellet var blitt stående der uten å bli rekvirert hvis vi ikke hadde hatt det å skylde på at funksjonærene brukte det som rekreasjons-hjem og hyttene likeså?

Jeg trodde at de dømmende instanser skulle ha skrevet dette på vår pluss-side at vi hadde tatt hånd om store ver-

Rettelse

En elskverdig setter hadde i forrige nummer tydet mitt manuskript til artikkelen om «Norges kapitulasjon i 1940» derhen at ikke bare Kongen og regjeringen dro fra landet i 1940, men også general Ruge. Noe slikt gjorde selvfølgelig ikke en mann som Ruge. I mitt manuskript sto det: «Dagen etter Kongens og regjeringens avreise fra landet sendte sjefen for Hærens Overkommando, general Ruge, dette telegram til den norske minister i Stockholm etc.»

Generalløytnant Otto Ruge sa i 1940 uttrykkelig fra at han ville bli i sitt land og hos sine tropper selv om man hadde måttet strekke våpen. Han forlot ikke landet før han av okkupasjonsmakten ble ført som fange til Tyskland, etterat han først hadde avslått et tilbud om frihet mot æresord.

H. G.

POLITISK MATLUKT

Den franske restaurant i Vest-Berlin, Maison de France, har etter de siste vennskapsfølere gitt sine gjester valget mellom «Amerikansk mixed» Grill og «Russisk Beuf Stroganoff». Det sies at de fleste i dag velger Stroganoff-biffen.

dier, men hva skjer? De forsøkte seg med anklage om delaktighet i forringelse av hotellet. Forringelsen ble ansatt til kr. 5.000,—, men av lett forståelige grunner ble denne anklage ikke tatt med i tiltalebeslutningen. «Granskningsutvalget» søkte ellers med lys og lykte etter anklagepunkter. Og Kirsti Sveen var blant de som gransket oss. Og kanskje blant de som dømte oss også? Hadde hun eid den minste gnist av sannhets erkjennelse, hadde hun gått i seg selv og tenkt tilbake på sin egen handlemåte i 1940, og kanskje tenkt på årsak og virkning, men så stor var hun ikke som menneske.

«Medlem».

Rettelse,

I «Bak jernteppet i Telegrafverket» i nr. 22 har det sneket seg inn en fell på side 5. Det står:

«Frøken Magnhild Haarberg, som jeg vet allerede i 1940 var engagert unasjonalt»

Det siste ordet skal være nasjonalt, ellers var hun nok ikke kommet på GRINI.

Der står lenger nede:

«Sverre Mjøset at det var etter frøken Tandberg Hansen jeg ble ansatt, fullt faglig kvalifisert».

Det høres her ut som om herr Sverre Mjøseth har sagt dette om fullt faglig kvalifisert, men det har han nok ikke. Det er de øvrige sjefene, vaktstjefene, og hovedkassere, som har skrevet så pent om dyktigheten.

Avisen vår

Ja, godtfolk! Dere får ha meg undskyldt om jeg forekommer dere litt masete. Men det får ikke hjelpe. Jeg kan ikke la være.

Har dere noe ønske om å ha den søndagshygga å kunne lese avisen vår, så må dere nå også vise i gjerning hva dere vurderer denne hygga til. Legg ikke avisen bort uten å sende en tanke til dem som strever for å få endene til å møtes. Tenk litt på hva det koster av slit og hodebry for dem som holder dette foretagendet oppe. Jeg har sagt det før og jeg gjentar det: en avis lager seg ikke sjøl. Det er ikke bare gjort med å sette seg til bak en skrivemaskin og smelle i vei. Slikt gjør vi gratis for sakens skyld, alle som én. Det skaper ingen økonomiske bekymringer. Men det gjør derimot i aller høyeste grad det tekniske apparat som en avis krever. Alt har steget og alt stiger. Og alt

In memoriam

Fru Aagot With Fischer

er død i Oslo etter lang tids sykdom. En NS-veteran som sto fast i gode og onde dager er gått bort.

Fru With Fischer var født i Risøyhamn, Andøya, og var datter av Richard With, hurtigrutens velkjente skaper. Som ganske ung kom hun til Oslo, hvor hun siden levde hele sitt liv. Livlig, musikalsk, usedvanlig omgjengelig, fikk hun en stor venneskare, og hun var i sannhet sine venners venn. Varmhjertig og usnobbet hadde hun alltid åpent øye for andres levevilkår, og denne hennes sans for sosial nød var sikkert grunnen til, at hun meget tidlig sluttet seg til NS og ble en mer enn alminnelig helhjertet kjemper for de ideene, som hun mente ville gjenreise landet sosialt og moralsk. Og hun gikk til oppgaven aktivt og praktisk. Hun satt i Kvinneorganisasjonens styre helt fram til 1940 og la ned et dyktig arbeid der. Klok og pålitelig som hun var ble hun under okkupasjonen betrodd medarbeiderskap i litterære og andre viktige arbeider.

Da «freden» kom ble hun som så mange andre satt inn på Bredtveit 60 år gammel, og under sitt opphold der pådro hun seg sin svære sykdom, som nå etter års heltemodig kamp er endt.

Det var hårdt for henne, som var så vital, å miste helsen, det var bitert å miste det vakre hjemmet og mange kjære ting, men når hun likevel — før sykdommen tok overhånd — kunne omgi seg med glade venner og aldri klage, da var sikkert grunnen den, at hun til siste stund hadde bevart troen på den saken hun hadde kjempet for, og tilliten til dem hun engang hadde stolt på. Det var den gode samvittighets ro, som gjorde det mul' for henne enda å kunne glede ved livet.

Æret være hennes minne.

Ragna Prag Magelssen.

den slags må betales cash på bordet med det samme arbeidet er gjort eller materialet er kommet inn av døren. Her er det ikke spørsmål om noen slags henstand. Bare om enten — eller. Og dette er det som laster større bekymringer på avisens folk enn rett er.

Kjære lesere! Forstå situasjonen. Avisen må være et fellesløft som angår oss alle. En synkende kroneverdi må ikke få lov til å lamme selve livsnerven vår. Er avisen likt — og det har vi hundrevis av eksempler på i form av brev og personlige henvendelser — så må det også være en selvfølgelig plikt at vi slår ring om den. I den situasjon som rå, er Folk og Lands betydning uten grenser. Holder vi ikke avisen vår oppe, hugger vi neven av oss sjøl.

Ta en kikk i lomdeboka. En liten seddel har dere alltid å unnvære uten for stort savn. Send den til avisen som en tilkjennegivelse av at dere ikke vil gi slipp på søndagshygga! Gjør vi det mannjevnt er vi snart over bakkekammen. Og da skal jeg love ikke å mase mer.

H. N. H.

Et brev om møtet i Namdal krets, 7-6-53

Skal tillate meg og be om litt spalteplass i Deres avis.

Når herr Hals på møtet tilla meg all æren for at dette møte kom i stand, så var det nok ikke helt riktig da! Riktignok sendte jeg en henvendelse til kretslederen, hvor jeg framholdt betydningen og nødvendigheten av et slikt møte, men strevet, organiseringen og henvendelser til Forbundet og red. Knudsen og mange — mange andre ting, var vel, som de fleste vil forstå, herr Hals' stræv. Når møtet ble så kjempeheldig, så skyldes det flere heldige omstendigheter. Først og framst forbundsformannens og red. Knudsens krystallklare framstilling og redegjørelse av tingenes tilstand, som for oss er høyst nødvendig og formålstjenlig. Og så det strålende fine veiret og store oppmøte, ikke minst langveis fra. Når oppmøtet var heller i snaueste laget her fra distriktet, så skyldes det familieanliggender såsom konfirmasjon, bryllup o.a.

På møtet ble det snakket ikke så lite om de, som enda etter 8 år, sitter inne i de norske konsentrasjonsleirer. Det går ikke en dag, uten at jeg har dem i tankene, da jeg med bekymring og sorg tenker på disse og deres pårørende, både barn, hustruer og sosken. Disse mine bekymringer hjelper disse ulykkelige

Jeg tilbyr Dem førsteklases varer og ber Dem være oppmerksom på prisene, som er langt under hva De må betale hos Deres egen kjøpmann.

Prima nysaltet UER i kvart-tønner, innveiet netto 25 kg. for kr. 46.50. (Utsalgspris på torget i Kr.sund kr. 2.20 pr. kg.)

Prima saltet TORSK i kvart-tønner, innveiet netto 25 kg. kr. 50.00.

Skinn og benfri

TORSKEFILET i kasser á 75 kg., kr. 52.50. Dette er frossen vare.

Prisene er inkl. emballasje, og netto ved forskudd.

Otto Ottesen Havneraas

KRISTIANSUND N.

ingen ting. Vi må prøve noe positivt hjelpende!

Det er jo så på moten å hjelpe bedre stilledt i utlandene. Enn om vi prøvde en landsinnsamling til de pårørende som har sine kjære i fangenskap? Jeg liker så lite den form for gavmildhet som er satt i verk for å hjelpe utlandet, når vi her til lands er så underutviklet, at vi vil være store utad og små hjemmel! Det er etter mitt syn dvergmentalitet, om jeg må si det slik.

Innhent myndighetenes samtykke til en innsamling, og så går vi i gang!

Johs. M o e.

Vekkerur

Kr. 19,—, 21,75, 23,75, 25,75, 28,50. Beste kvalitet. Jung-hans rød, grønn, blå og gul. Sendes mot oppkrav.

Urm. R. GJESSING
Drammen.

Jeg kjøper og selger METALLER, — FLASKER, FILLER m. m.

Hillerøds
Avfallsforretning
LILLESAND.

ARBEIDSSKJORTEN *Extra* sendes portofritt ved kjøp av 3 eller flere for kun kr. 14,90 pr. stk. Leveres i nr. 37/44 i grønn, grå og olivengrønn. — Kvaliteten er *extra* god, men blir du likevel ikke tilfreds så send varene i retur og du får dine utlegg godtgjort og pengene tilbake.

O. O. Tokle A.s
Isfjorden.

Skrivemaskiner

Et mindre parti Rheinmetall Portable med koffert og 1 års garanti ankommet. Pris kun kr. 538.—. Avbetaling innrømmes.

SVERRE JACOBSEN
Ilseng.

Overrettssakfører

Ketil Harnoll Munkedamsv. 5, Oslo
Tlf. 42 21 30

FESTSANGER, TALER, prologer o. l. av alle slag skrives.

Kai Normann, Høllen i Søgne.
Tlf. Kr.sand S. 6047.

FOLK og LAND

er tilsalgs i alle NARVESENS kiosker rundt om i landet. Løssalgsprisen er 40 ore. — NB! Meld av til vår ekspedisjon, Kierschows gt. 5, hvis bladet ikke er å få i kioskene. Kjøp et nummer til Dem selv og minst to til naboe. Det er på denne måte at våre synsmåter kan bli kjent.

Metamorfose —

(Forts. fra side 1)

Han steg opp av folkedypet på Grorud, leste og var flittig og fikk skolelærdom. Til slutt juridisk eksamen. Riktignok ingen strålende eksamen, men likevel, godt gjort i de tider. Hans politiske innstilling var ikke bare miljøbestemt, politisk teft spilte også inn. Gutten fra Grorud hadde oppdrift. Den sosialistiske dag var brutt fram på østens himmel. Blodrøde skyer lyste og luet, lokket og drog våre unge fremadstrebbende revolusjonære pionerer mot den nye sosialistiske dag. Trygve ble Mot-dag-ist som mange andre pene gutter den gang.

I begynnelsen av 20-årene dro han til Russland og fikk politisk orientering og opplæring. Sammen med sine Mot-dag-istkamerater tok han tidlig opp kampen mot borgerskapet og alt dets vesen: forsvar, kirke, kongehus, borgerlige lover og borgerlig moral. Vi går tvers gjennom lovene! fikk borgerskapet kastet rett i ansiktet på seg. — Den unge lovende jurist som leverte denne kraftsats, ble etter «Frigjeringa» høyesterettsjustitiarius. —

Rørsla var i pakt med utviklingen. Det vinglende, splidaktige borgerskap hadde mistet melodien og kjempet på vikende front, drevet fra skanse til skanse. Ut i 30-årene ga det opp. Lie og hans kamerater dannet regjering. Det seige, utholdende arbeid hadde båret frukt.

Den politikk de hadde forkynt og vunnet seier på skulle snart settes på prøve. Resultatet ble mer enn sørgelig. —

Vi skal ikke rippe opp i det bedrøvelige og trass i alt skryt og kamouflasje, nedverdiggende skuespill, som endte med kapitulasjon og hodeløs flukt til London, til kapitalismens høyborg. Siden, da de fikk summet seg, prøvde de ved fanteri, knep og fordreiningkunster å velte skylden over på andre for å få folket til å glemme sin mangel på statsevner og frensynt nasjonal politikk.

Utenriksministeren, professor Koht, var kommet i skade for å si engelskmennene noen ubehagelige sannheter, bl. a. beskyldt dem for at de med hensikt ville dra oss inn i krigen. Det var sant. Men likevel. I krig har man ikke bruk for sannhet. Der til kom at det norske bondeblodet somme tider var for tykt i

ham, så han ikke var engelsk-mindret nok. Han var derfor ikke persona grata hos den nye husbonden. Nei, da var Trygve Lie en smidigere type enn den noe sta og stive professor Koht. Romsligere. Og hans politiske horisont var videre. Hverken i liv eller lære hadde han vært heftet av trangsynt nasjonalkjensle. Internasjonal av politisk opplæring og politisk instinkt.

Trygve Lie ble utenriksminister i eksilregjeringa. Koht ble sendt til U.S.A.

Jobben som utenriksminister var vel ikke særlig anstrengende de først årene. Men smidig, rund og lydhorrt måtte en være. Humøret var ikke alltid på topp hos husbonn.

Londonpropagandaen gjennom kringkastingen, som etterhånden ble mer og mer hensynsløs uanstendig, usann og moraldrepende, har vel Trygve Lie liten eller ingen del i. Slikt ligger ikke for ham. Han har aldri vært noen ondsinnet skvadronør. Det var så mange andre som passet bedre for en slik sjelelig bøddelgjerning. Slike som nyter å høre sin egen røst. Sin makeløse røst!

Det har vært påstått at Lie skulle ha del i «Landssvik-anordningen». — Dette stygge produkt, unnfanget i dølgsmål og født i dølgsmål, utpønsket av hatefulle sinn for å få dom over dem som ikke kunne dømmes etter norsk lov. Uloven som ble satt i lovenes sted.

Det er uforståelig at Lie kan ha vært med på dette. Vært med på å bringe nød, sult og fortvilelse inn i tusenvis av gode norske hjem, over vergeløse kvinner og uskylde, hjelpeløse barn. Vi har sett i bladene, i tekst og bilder, hvilken god hjemmets mann han er, hvor varmt han føler for sine egne barn.

I 1944 verserte noen uhyggelige rykter hjemme i Norge: Londonregjeringen med utenriksminister Lie som primus motor hadde sluttet hemmelig avtale med russerne om i fellesskap å befeste Svalbard og om russisk innmarsj og frigjøring av landet mot visse grensereguleringer i Finnmark som takk for hjelpen. De fleste av oss betraktet ryktene som tysk propaganda. Vi ville ikke tro at noen nordmann ville gå med på slikt. — Russerfrykten er dypt forankret i norske sinn.

I 1940 da såvidt kampene i Nord-Norge hadde tatt slutt, bad de ansvarlige norske myndigheter, etter anmodning fra fylkesmann Gabrielsen, tyskerne om å rykke fram til grense Jacobselv for sammen med norske tropper å stå vakt mot en eventuell russisk innmarsj i Finnmark. Sporene fra Polen skremte. Vi likte ikke tyskerne, men russerne likte vi langt mindre.

Vi har aldri fått klarlagt om det likevel var noe i ryktene. Ingen røk uten ild, heter det jo. Mye av det vi trodde var løgnaktig tysk propaganda, har vist seg å være sant. Vi kan i den forbindelse vise til dr. Derrys bok «The campaign in Norway». (Hvorfor kommer ikke denne offisielle engelske redegjørelse ut på norsk?). Og når selveste Mr. Churchill uttalte at han ville gå i samband om så med djevelen for å vinne krigen, var det ikke underlig om hans læresveiner og beundrere ville gjøre likedan. —

Var det muligens tyskernes brente jords taktikk som skapte vanskeligheter for en hurtig russisk fremmarsj i Finnmark, slik at de allierte kunne besette landet uten russisk medvirkning? Uventet var det vel også at den sterke tyske besettelsesarmé oppga landet uten kamp.

Det kan også være grunn til å peke på den kjensgjerning at Englands århundregamle politikk har gått ut på å hindre Russland i å nå fram til Atlanterhavet. England og dets vestallierte måtte derfor ta avstand fra en overenskomst som kunne bety en alvorlig fare i fremtiden.

Å, det er så meget som er dunkelt, så meget vi gjerne ville ha klarhet over. Skryt og skamrosing er vi trette av.

Da det skulle velges generalsekretær i FN, fikk Lie sitt livs store sjangse. Under krigen ble russerne plutselig borgerlige og kristendomsvennlige. Alliert presse og kringkasting overgikk hverandre i utbroderingen av dette store under. «Stemmen fra London» forkynte det med rorelse. Å, den eigode Stalin, glad i mennesker, især i barn — og glad i Gud og hans kirke på jorden.

Men omvendelsen kan ikke ha vært særlig dyptgående; for da krigen sluttet, dukket straks den gamle bolsjevikiske Adam fram igjen. Ikke snakk om å godta en engelsk-mann eller amerikaner som leder av FN. En mann fra et lite land kunne til nød gå an,

men helst en mann med kommunist sympatier. Trygve Lie var kjent av herrerne i Moskva lenge før krigen. Han hadde også senere vist seg medgjorlig på mange måter. Han ble sovjets kandidat til stillingen. Men de engelske politikere kjente ham også — som en praktisk mann som kunne innrette seg etter forholdene, ja, skifte mening om det trengtes. Lie ble verdensforeningens første generalsekretær.

Da den kalde krigen for alvor tok til, fikk Lie det varmt, og enda varmere ble det da Koreakrigen brøt ut. Bare en politiker av Lies format kunne klare å ballansere på den tynne linen som bandt øst og vest sammen. Han klarte det lenge. Men så tok han noen gale trikk eller ble svimmel og datt av.

Han tok parti. Det skal en sekretær ikke gjøre. FN var sovjets diskusjonsklubb like så godt som amerikanernes. Men hva annet skulle han gjøre. Hele hans velferd og økonomiske basis ga ham i grunnen ikke noe valg. Men han skuffet dypt vennene i Moskva. — En elendig titoist, en frafallen, en kapitalistlikei som hadde solgt seg til dollarimperialismen. — Ord og uttrykk i den politiske terminologi vi husker fra forna dar. Nemesis?

Men Lie var heldigvis langt utenfor Moskvakameratenes rekkevidde. Han slapp arre-

Skuddet i Serajevo ikke glemmt

I Beograd er det reist sak mot det hemmelige selskap Den sorte hånd, hvis leder sto bak mordet på erkehertug Franz Ferdinand av Østerrike i 1914. Riksadvokaten gjør gjeldende at vitnene ved rettergangen vitnet falsk etter ordre av regenten, den senere i Marseilles 1934 myrdede kong Alexander. Ved den berømtede rettergang i 1917 dømtes 17 serbiske offiserer til døden eller til fengsel for forsøk på å forgifte Alexander. Lederen for Den sorte hånd, oberst Dimitrijevic ble henrettet. Hensikten med saken er nå å rehabilitere de dømte, av hvem bare en lever, den nå 75 årige Radoje Lazic.

«Driften og viljen til å beholde friheten må ligge i menneskenes hjerte».

Edvard R. Finch.

stasjon og diskret kammeratslig behandling, slapp å angre og tilstå sin brøde, slapp dom og skjendig utslettelse. Han hadde tvert imot sitt på det tørre, økonomisk som politisk. Han var havnet på den «rette siden».

Men så begynte McCarthys svenner å snuse rundt i FN-rommene. De må ha oppdagget adskillig både når det gjaldt fortiden og nutiden. Trollet McCarthy lukket kommunistblod. Stolte vel ikke på politisk omvendelse og sånt. Lie skjonte hvor det bar hen. Han ba om avskjed og fikk den, tillikemed et års gasje og en årlig pensjon på 70.000. skattefrie kroner, rystet støvet fra det utakknemlige U. S. A. av sine føtter og kom hjem til oss igjen.

Vi på Berget er mildest talt imponert av Lie. Vi er stolte av ham. Der for ble han hyllet ved hjemkomsten med banketter, taler og St. Olavs storkors. Vel anvendte penger. Han har fortjent det alt sammen og mer til. Norge skylder ham så meget!

Samfunnsstormeren, gutten fra Grorud, er nu blitt velsituert borger. En samfunnsstøtte. Ikke noe å undre seg over. — Det er bare utvikling!

Når Lies politiske karantene tar slutt, skal vi nok vite å gjøre bruk av hans emnente politiske evner og erfaringer igjen.

Ved neste korsvei McCarthy!

DET ER SAGT:

«Når Churchill kommer Tito i møte med utstrakte armer, betyr det bare, at når det er spørsmål om makten i verden, synes det ikke å være noe, som heter samvittighet med hensyn til hvem man vil samarbeide med».

Svensk «Dagen».

FOLK og LAND

Utkommer hver lørdag i Oslo
Redaksjon: Postboks 1407, Oslo.
Telefon 55 76 56

Ekspedisjon: Kierschowsgt. 5,
Oslo — Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:

Kr. 16, pr. år, kr. 8, pr. halvår.
I nøytralt omslag kr. 30,— pr. år
kr. 15,— pr. halvår.

Sverige, Danmark: Kr. 20, pr. år,
kr. 10 pr. halvår.

Utlandet forøvrig: Kr. 24, pr. år,
kr. 12, pr. halvår.

Annonsepris: 32 øre pr. millimeter
over en spalte.

Løssalgpris: 40 øre.

Bruk postgiro nr. 16450.

Sambandstrykkeriet A/S — Oslo.